

~ Методологија ~

ИСТРАЖИВАЊЕ О УПОТРЕБИ ИНФОРМАЦИОНО-КОМУНИКАЦИОНИХ ТЕХНОЛОГИЈА У ДОМАЋИНСТВИМА И ПОЈЕДИНАЧНО

ПРАВНИ ОСНОВ

Ова статистичка активност се проводи на основу Закона о статистици Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 85/03), Статистичког програма Републике Српске и важећег годишњег Плана рада Републичког завода за статистику.

МЕТОДОЛОШКЕ ОСНОВЕ

ЦИЉ И САДРЖАЈ СТАТИСТИЧКЕ АКТИВНОСТИ

Истраживање о употреби информационо-комуникационих технологија у домаћинствима и појединачно (ИКТ-Д) Републички завод за статистику проводи као годишње истраживање са циљем да се добије потпунија слика о степену развоја информационог друштва у Републици Српској. Резултат ове статистичке активности су подаци о заступљености информационо-комуникационих технологија у домаћинствима, употреби рачунара, интернета и информатичкој писмености становништва. Ови подаци су веома важан извор код креирања, реализације и унапређења политика у области информационог друштва у Републици Српској.

ЈЕДИНИЦЕ ПОСМАТРАЊА / ЈЕДИНИЦЕ АНКЕТИРАЊА

Јединице посматрања су лица старости од 16 до 74 године и њихова домаћинства. Јединица анкетања је члан изабраног домаћинства. Изабрана лица одговарају на питања из упитника у своје име, а дозвољена је могућност да у њихово име одговара други члан домаћинства.

ОБУХВАТ

Према методологији Евростата обухваћена су домаћинства са најмање једним чланом старости између 16 и 74 година живота као и појединци исте старосне доби. Оквир за ИКТ узорак је нови БиХ Мастер узорак.

Анкетом се не обухватају колективна домаћинства (дом или хотел за самце, студентски, ђачки дом, дом за дјецу и омладину са посебним потребама, дом за социјално угрожену дјецу, дом за пензионере, старе и изнемогле, други домови за збрињавање и његу, самостани, манастири, интернати и сл.).

МЕТОД И ПЕРИОДИКА ПРИКУПЉАЊА ПОДАТАКА

Прикупљање података обавља се једанпут годишње на бази узорка телефонским интервјуисањем (САТИ). Узорак је дизајниран као стратификовани двоетапни случајни узорак. У првој етапи извршен је избор прелиминарних јединица узорковања. У другој етапи извршен је избор домаћинстава. Стратификација у одабиру домаћинстава је извршена и према типу насеља (градско и остало) тако да се ради о стратификованом двоетапном случајном узорку. Референтни период је вријеме за које се вршило прикупљање података. Главни референтни период су три мјесеца која су претходила интервјуисању. За одређени број питања референтни период је претходних 12 мјесеци.

ОБАВЕЗА ЗАШТИТЕ ПОВЈЕРЉИВИХ ПОДАТАКА

Повјерљивост података и заштита личних података загарантована је члановима 25. и 27. Закона о статистици Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 85/03) и Правилником о заштити повјерљивих података Републичког завода за статистику. Повјерљивост статистичких података осигурава се и Законом о заштити личних података („Службени гласник БиХ“ бр.49/06).“

С тим у вези, податке прикупљене у статистичке сврхе, Завод не смије користити за друге намјене и објављивати као појединачне.

ДЕФИНИЦИЈЕ

Информациона технологија (ИТ): Технологија која користи рачунаре за прикупљање, обраду, чување, заштиту и пренос информација. У савременим условима су обично рачунари повезани у мрежу и тада је ријеч о **информационо-комуникационој технологији** (engl. Information and Communications Technology - ICT).

Рачунар или компјутер (енгл. *computer*, од лат. *computare*: сабирати, рачунати): Сложен уређај који се састоји од хардвера (hardware) физичких дијелова рачунара, опипљивих, видљивих дијелова и програма (software) тј. програмске подршке: скупа наредби “разумљивих” рачунару које покрећу његов рад: упутстава опипљивим дијеловима, наредби шта да раде. Рачунари обухватају персоналне рачунаре (PC), преносне рачунаре (laptop), таблете и остале преносне уређаје (осим паметних телефона).

Интернет: Глобални електронски комуникациони систем сачињен од великог броја међусобно повезаних рачунарских мрежа и уређаја, који размјењују податке користећи заједнички скуп комуникационих протокола.

Широкопојасни приступ интернету (Broadband): Начин повезивања на интернет који омогућује велике брзине преноса података и представља комуникациони систем чији носилац (нпр. оптички кабл) преноси умножене податке истовремено док су појединачни подаци модулисани на посебним фреквенцијама.

Претраживач: Софтверско рјешење за претраживање по интернету. То је програм, апликација која се користи за учитавање интернет страница и других садржаја на интернету. Најпознатији претраживачи су Internet Explorer, Mozilla Firefox, Google Chrome итд.

Преузимање (Download): Процес копирања докумената на кориснички компјутер са неког другог компјутера или компјутера у оквиру интернет сервиса.

Електронска трговина (енгл. e-commerce): Куповина или продаја добара или услуга путем интернета.

Електронска пошта: Електронски пренос поруке, укључујући текст и прилоге (attachment), с једног рачунара на други рачунар, путем интернета.

Електронски сервиси јавне управе (енгл. e-government): електронски контакти путем интернета са јавним институцијама у сврху добијања потребних информација и услуга.

Информациона сигурност: очување поверљивости, интегритета и расположивости информација, а обезбјеђује се помоћу правила заштите података на физичком, техничком и организационом нивоу.

GPRS (General Packet Radio Service): Протокол који бежичним путем обезбјеђује пренос путем GSM мреже.

Вирус је рачунарски програм чије покретање и учитавање изазива оштећење или брисање података на рачунару.

WiFi је бежична мрежа гдје се подаци између два или више уређаја преносе помоћу радио фреквенција и одговарајућих антена.

ОБРАДА ПОДАТАКА

Контрола и обрада статистичког материјала након интервјуисања је организована у централни Републичког завода за статистику Републике Српске.

Подаци прикупљени од анкетираних лица, представљају основу за процјену података за цијелу популацију кроз поступак пондерисања података. Пондери су израчунати у два корака. У првом кораку сваком домаћинству изабраном у узорак, додјељен је пондер узорка, који је израчунат као реципрочна вриједност вјероватноће избора појединог домаћинства. У другом кораку извршено је прилагођавање по основу неодзива. До момента када буду испуњени услови за коришћење помоћне информације за процес калибрације, примјењује се класична корекција пондера за сваки стратум како би се надокнадио укупни неодговор, под претпоставком да су јединице које нису одговориле у сваком смислу сличне јединицама које су одговориле узимајући у обзир циљеве истраживања.

Агрегирањем пондерисаних података на доменима од интереса, израчунавају се оцјене непознатих параметара популације. Након формирања базе података ради се анализа, табелирање и објављивање података.

УСАГЛАШЕНОСТ СА МЕЂУНАРОДНИМ ПРЕПОРУКАМА И СТАНДАРДИМА

Истраживање о употреби ИКТ-а у домаћинствима и појединачно усклађени су са Методологијом Евростат-а и регулативама ЕУ за статистике о информационом друштву које се издају на годишњем нивоу, а такође и са основном регулативом за истраживања на узорку домаћинстава и појединачна, Европског парламента и Савјета (ЕЗ-а) бр. 2019/1700.

ОРГАНИЗАЦИЈА ПРОВОЂЕЊА СТАТИСТИЧКЕ АКТИВНОСТИ

ОРГАНИ ЗА ПРОВОЂЕЊЕ АКТИВНОСТИ

У складу са Статистичким програмом Републике Српске припрему, организацију и спровођење истраживања, као и обраду прикупљених података, врши Републички завод за статистику Републике Српске.

ОБАВЕЗА ДАВАЊА ПОДАТАКА

Обавеза давања података Заводу заснива се на члану 8. Закона о статистици Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 85/03).

ВРИЈЕМЕ ПРИКУПЉАЊА ПОДАТАКА

Прикупљање података интервјуисањем телефоном праћено путем рачунара (САТИ) обавља се током априла/маја текуће године.

ИНСТРУМЕНТАРИЈУМ

За провођење истраживања о употреби информационо-комуникационих технологија у домаћинствима и појединачно утврђени су следећи методолошки инструменти:

- Списак домаћинстава изабраних у узорак
- Упитник – ИКТ-Д
- Упутство.

ПУБЛИКОВАЊЕ

Подаци се публикују за ниво Републике Српске у облику годишњег саопштења на службеној [веб страници Завода](#). Тумачење публикованих података у искључивој је надлежности Републичког завода за статистику Републике Српске.

Припремила:

Александра Ђонлага

Последње ажурирање:

03.10.2023.